

Stáž v organizaci PROSTOR PRO Hradec Králové, Česká republika

Září 2020

"Spolupráce škol a streetworku"

Stáž zajistili:

Karolína Panušková, Česká asociace streetwork (ČAS) a Niko de Groot, BVjong

Pracovníci s mládeží (účastníci stáže a autoři zprávy):

Amber Hulsken , St Welzijn Castricum

Daryoush Shirzadi, St. Welzijn Middelburg

Gerard de Pagter , St. Welzijn Middelburg

Lise Huitema , Inluzio Leiderdorp

Stephan Beute, Sport a Welzijn Moerdijk

PŘEDMLUVA

Tato zpráva byla vypracována za účelem zdůvodnění studijní cesty (stáže) do České republiky, během níž pět nizozemských terénních sociálních pracovníků s mládeží strávilo týden streetworkem v Hradci Králové.

My, Amber, Daryoush, Gerard, Lise i Stephan jsme velmi vděční za příležitost reprezentovat nizozemskou terénní sociální práci s mládeží. Se skupinou jsme měli velké štěstí, protože jsme z různých úhlů pohledu viděli služby, ve kterých pracoval velmi různorodý tým.

Rádi bychom poděkovali Nikovi de Groot z organizace BVjong, který nám umožnil účast, a Karolíně Panuškové z České asociace streetwork (ČAS) za vřelé přijetí v Praze a vysvětlení projektu. Rádi bychom také poděkovali organizaci PROSTOR PRO za přátelský postoj i přijetí a vhléd do organizace. A samozřejmě i Davidovi H., Davidovi P., Gabriele, Karolíně, Kláře, Markovi, Nikole a Václavovi, kteří nám vysvětlovali a seznamovali nás s prací českých terénních sociálních pracovníků.

Navzdory omezením pandemie covid-19 jsme si studijní cestu opravdu užili. Hodně jsme toho viděli, hodně jsme se toho naučili a hlavně jsme poznali skvělé české kolegy. Doufáme, že se v Nizozemsku opět setkáme v roce 2021.

Nizozemsko, říjen 2020

OBSAH

ÚVOD	4
POPIS ORGANIZACE	4
Hodnoty	4
Poloha a počet obyvatel	4
Organizační struktura a zaměstnanci	5
Platy zaměstnanců	6
Partneři a spolupráce	6
Finanční zdroje	6
VZDĚLÁVÁNÍ	8
Spirála	7
Nemá to na čele	7
Domov mládeže a internát	8
OSTATNÍ SLUŽBY	9
Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Klídek	9
Terénní sociální práce/streetwork s mládeží	10
Probační program Právo pro každý den	11
ZÁVĚRY	11
Co nás zaujalo na stáži v České republice	12
Obecné informace:	12
Problémy:	12
Získaná ponaučení	12
Doporučení	13

ÚVOD

Se streetworkem nás seznamovala organizace PROSTOR PRO. Tato zpráva je rozdělena do několika částí, aby byla čitelnější; začíná obsáhlým popisem organizace, bližším vysvětlením zásad a hodnot organizace PROSTOR PRO, umístěním organizace, organizační strukturou a platy. Dále se zaměřuje na spolupráci s partnery a finanční zdroje organizace. V druhé části je větší pozornost věnována jednotlivým službám, především službám zaměřeným na školy a vzdělávání, jako je například projekt Spirála a spolupráci s domovem mládeže a internátem. Následně jsou popisovány další služby, s nimiž se účastníci stáže seznámili. Zpráva končí závěrem, v němž jsou uvedena získaná ponaučení a naše doporučení.

POPIS ORGANIZACE

PROSTOR PRO (založen v roce 2000) je neziskovou organizací v Hradci Králové, městě nacházejícím se na východ od Prahy. Posláním organizace je usilovat o společnost, ve které nikdo nezůstane se svými problémy nebo potížemi sám. Podporuje přitom mladé lidi v překonávání překážek a v získávání nových dovedností, které jim umožní převzít kontrolu nad vlastním životem. Cílem je stát se do roku 2028 předním poskytovatelem služeb sociální prevence pro děti a mládež v královéhradeckém kraji. PROSTOR PRO usiluje o to, aby byl v budoucnosti stabilní organizací z hlediska financí i zaměstnanců. Každé tři roky je strategický plán - společně s posláním a vizí - organizace upřesňován a v případě potřeby aktualizován.

Hodnoty

PROSTOR PRO stanovil pět hodnot, na které pamatuje u každé služby:

- **Zodpovědnost;** jsme zodpovědní za sebe i za druhé. Přijímáme vlastní odpovědnost a očekáváme totéž od druhých. Jednáme tak, aby se na nás ostatní mohli spolehnout.
- **Respekt;** respektujeme sami sebe i ostatní. Nastavujeme přiměřené hranice, které respektují hranice jednotlivců i námi poskytovaných služeb.
- **Otevřenost;** jsme otevřeni novým nápadům i spolupráci. Jednáme férově a transparentně. Upřímnost a poctivost jsou pro nás důležité, speciálně při jednání s klienty.
- **Profesionalita;** složení týmu odpovídá profesionální organizaci, která splňuje požadavky vyplývající z legislativních norem. Profesionalitu spojujeme s lidským přístupem.
- **Individuální přístup;** ke každému klientovi přistupujeme individuálně a reagujeme na jeho specifické potřeby a životní situace.

Poloha a počet obyvatel

PROSTOR PRO sídlí v Hradci Králové, městě, kde žije něco málo přes 90 000 obyvatel. Na začátku tohoto roku začala organizace působit v širší oblasti, včetně malých obcí za hranicemi města. V budově, kde organizace pracuje, jsou různé prostory pro různé nabízené služby. Tato budova patří městu a PROSTOR PRO ji může využívat bezplatně. Podle pracovníků, se kterými jsme se setkali, je budova stará, není bezpečná a je v ní nedostatek místa. K budově přiléhá malý park a sportovní hřiště, takže ve venkovním prostoru je dostatek místa pro různé činnosti. Budova, ve které pracují, se nachází uprostřed obytné čtvrti v relativně bohaté čtvrti. Mobilní klub je využíván pro práci za hranicemi města. Pro schůzky domluvené se školou využívají vlastní dopravu.

Obyvatelé Hradce Králové jsou pracovití a ve většině rodin pracují oba rodiče. Kromě bohatších obyvatel žije ve městě i mnoho lidí chudých, kteří žijí pod hranicí chudoby. Člověk je buď bohatý¹ nebo chudý, což je stále jakýsi pozůstatek komunismu. Pokud se podíváme na strukturu obyvatelstva, Česká republika je velmi homogenní komunitou, což platí i v případě Hradce Králové. Jediné skupiny obyvatelstva, se kterými se setkáte kromě lidí, kteří se narodili a vyrostli v České republice, jsou Romové a malé skupiny lidí z Ukrajiny nebo Vietnamu.

Organizační struktura a zaměstnanci

Organizace má 17 zaměstnanců, kromě sociálních pracovníků zaměstnává také řadu pracovníků, kteří se starají o chod organizace: ředitel, asistentka ředitele, fundraiser, finanční administrátor a projektový manažer (osoba, která vše sepisuje a je zodpovědná za projekty, například vůči obcím nebo jiným zdrojům příjmů).

Pracovali jsme se sociálním týmem, který se věnuje práci s mládeží. V týmu pracuje 8 pracovníků a 1 programový manažer (celkem sedm zaměstnanců na plný úvazek): 7 žen a 2 muži. Tým je mladý, všem je mezi 24 a 36 lety. Programový manažer pracuje v organizaci již 10 let, ostatní zaměstnanci jsou zaměstnáni od 3 měsíců do 3 let (někteří mají zkušenosti z jiných služeb).

Všichni sociální pracovníci mají vysokoškolské vzdělání, většina z nich má kvalifikaci v oblasti sociální práce nebo sociální pedagogiky. V České republice jsou poměrně přísní, pokud jde o samotné vzdělávání a následné doplňování znalostí sociálních pracovníků. Například je povinné mít ukončené vysokoškolské vzdělání nebo specializovaný kurz nebo odborné vysokoškolské vzdělání; každoročně musejí absolvovat minimálně 24 hodin dalšího vzdělávání. Řada pracovníků zpochybňovala hodnotu bakalářského titulu, protože je v České republice již standardem. Pro každého pracovníka se rozhoduje, které další vzdělávání má pro něj největší přidanou hodnotu. Může jít například o témata jako sebepečování nebo zvládání náročného chování. Jako školitelé jsou přizýváni další

¹ Poznámka PROSTOR PRO: "bohatý" zde znamená střední třída.

profesionálové, například odborníci na terénní práci (streetwork). Pracovníci si mohou vybrat, kterým tématům se chtějí podrobněji věnovat.

Zaměstnanci organizace mají pravidelné porady, které se konají jednou týdně s týmem a jednou měsíčně s celou organizací. Mají také externího supervizora v Praze, se kterým se setkávají jednou za 8 týdnů. Pokud pracovník potřebuje důvěrného poradce, pak je přizván v případě potřeby někdo, kdo není členem týmu. Kromě toho se pracovníci vždy mohou obrátit na někoho, komu v týmu důvěřují, na manažera nebo kolegu. Je také možné obrátit se na odborníka v dané oblasti.

Pracovníci na plný pracovní úvazek pracují 4 dny v kontaktní práci a 1 den plní administrativní povinnosti. Během 4 dnů se v dopoledních hodinách také věnují administrativě. K většině kontaktů dochází ve středisku nebo venku mezi 14 a 18 hodinou. V dopoledních hodinách také probíhají aktivity se školními třídami, i když se to u jednotlivých pracovníků liší.

Platy zaměstnanců

Průměrný plat na plný úvazek činí 1 040 Eur měsíčně. Jedná se o podprůměrnou mzdu, pokud porovnáme jejich vzdělání a kvalifikaci s průměrným platem v České republice. Například učitel na základní škole vydělá v průměru o 400 Eur více než terénní sociální pracovník s mládeží. Pro srovnání: v Nizozemsku jsou platy terénních sociálních pracovníků s mládeží téměř stejné jako platy učitelů, a to asi třikrát vyšší než v České republice.

Kvůli nízkému platu většina terénních sociálních pracovníků s mládeží končí po 3 až 4 letech. Pak začnou dělat něco jiného, často něco méně zábavného, ale kde se dá vydělat více peněz². Jak již bylo popsáno výše, tým je velmi mladý a pracovníci byli velmi překvapeni, že nizozemští terénní sociální pracovníci s mládeží jsou o něco starší, protože v České republice se málokdy setkáte se staršími terénními sociálními pracovníky s mládeží.

Partneři a spolupráce

Organizace existuje již 20 let a měla spoustu času na vybudování sítě partnerů. V nadcházejícím období této oblasti hodlá věnovat ještě větší pozornost a zviditelnit se. Pracovníci jsou členy různých odborných skupin (například komunitní plánování, intervenční týmy pro děti, spolupráce s koordinátorem prevence kriminality, skupina práce s dětmi v obtížných situacích - které se dostaly do střetu se zákonem, prevence rizikového užívání drog atd.). Kromě toho probíhá spolupráce s místní policií a orgány sociálně-právní ochrany dětí.

Mezi další partnery patří školy a další organizace zabývající se sociální prací, jako jsou například adiktologická centra, organizace pro sociálně-právní ochranu dětí a psychologové.

Je důležité zmínit vztah založený na důvěře, který terénní sociální pracovníci s mládeží navazují s mladými lidmi. Toto pouto není ohroženo spoluprací s policií nebo úředníky SPOD.. Informace, které sdílejí, mají obecný charakter, například neuvádějí žádná jména, pokud se nejedná skutečně o trestnou činnost nebo rizikové chování, které ohrožuje samotné mladé lidi.

Finanční zdroje

Organizace je financována státem, obcí, krajem a ze soukromých zdrojů, a to následovně: 85% - 90% ze státního rozpočtu a 10% -15% z různých fondů a místních podniků. Financování ze státního rozpočtu je zajištěno pouze na období 1 roku, což pro organizaci znamená velkou nejistotu.

² Poznámka PROSTOR PRO: Každý pracovník toto vnímá subjektivně a jinak.

Marek Nagy pracuje pro PROSTOR PRO jako fundraiser na plný úvazek. S fundraisingem začala organizace před 20 lety, ale tento typ činnosti byl v té době v České republice neznámý, takže to nebylo vždy jednoduché.

Pokud jde o program PROSTOR PRO práci s mládeží, 80% je financováno ze státního rozpočtu (ministerstva a kraje) a 20% z rozpočtu města. PROSTOR PRO je sice nezávislá organizace, ale na těchto dotacích je závislá. Peníze na doplňkové aktivity pocházejí z fundraisingových iniciativ nebo nadací a menší příjmy jsou získávány od veřejnosti prostřednictvím placených aktivit, ale tyto částky jsou velmi nízké.

Probíhají kampaně zaměřené na zvýšení zájmu firem o dárcovství. Například v jedné kavárně byla spuštěna kampaň, kdy si lidé mohou za šálek kávy připlatit a získané peníze jdou na konto organizace. Je možné také darovat formou věcných darů /materiálů a kromě toho se dárcovství věnují i další kolegové. Za PR není v PROSTOR PRO zodpovědný výhradně jeden člověk a ačkoliv je organizace ve městě poměrně známá, stále je co zlepšovat.

VZDĚLÁVÁNÍ

Organizace nabízí řadu služeb ve spolupráci se vzdělávacími zařízeními. Tyto služby jsou popsány níže.

Spirála

Myšlenkou Spirály je realizace certifikovaných programů primární prevence na základních a středních školách v královéhradeckém kraji. Jedná se o všeobecnou primární prevenci, kterou v Nizozemsku nazýváme “Velký skok – The Big Jump”. Standardní program je nabízen skupině studentů prvních ročníků (15 – 16 let), kteří se ještě neznají. Soudružnost skupiny je podporována prostřednictvím takových sportů a her, při nichž je spolupráce nutná. Skupina se přitom vzájemně poznává a studenti mají větší šanci cítit se bezpečně a navazovat důvěrnější vztahy. Kromě toho je připraven program na míru pro zranitelnější skupinu studentů. Tato skupina vyžaduje selektivní, primární prevenci, která se provádí prostřednictvím programů na míru se specifickým nácvikem sociálních dovedností. Obě skupiny využívají sportovní hřiště klubu mládeže a kromě terénních sociálních pracovníků s mládeží je žádoucí i přítomnost učitele.

Spirála se v budoucnu hodlá více specializovat na dlouhodobé preventivní programy. Kromě vlastního programu nabízí projekt poradenství pro studenty, učitele a rodiče. Jednou z realizovaných metod v současnosti je vývoj webové a mobilní aplikace NEMÁ TO NA ČELE, která je podrobněji popsána níže.

Nemá to na čele

Před třemi lety se tým začal zabývat tím, jak by terénní sociální pracovníci s mládeží mohli více zapojovat rodiče a učitele do procesu řešení šikany. V rámci projektu byla vyvinuta mobilní aplikace. Tato aplikace objasňuje, jak rozpoznat šikanu, například doma, ale i ve škole. Z průzkumu vyplynulo, že 90 % učitelů popírá, že by v jejich škole docházelo k šikaně, zatímco 40 % dětí uvedlo, že se šikanou setkalo. Jak se šikanováním něco udělat vědělo 12 % dětí, a to hlavně s pomocí rodičů. Šikana se ale stále častěji odehrává na sociálních médiích, a proto klíčové postavy rodičů a učitelů nemohou nabídnout odpovídající podporu. Nevědí, jak šikanu řešit a navíc pouze 40 % učitelů je proškoleny ve strategiích jak s ní bojovat. Mládež tak čelí problémům s online šikanou sama, bez odpovídající pomoci. Rodiče i učitelé byli dotazováni, co by jim pomohlo. Výsledky byly následující:

Rodiče: rodiče se domnívali, že by se měli naučit rozpoznávat příznaky šikany, ocenili by plán cílených opatření a dávali by přednost odborné pomoci při řešení šikany.

Učitelé: chtěli jednoduchý manuál, pomoc odborníka a příručku jak učit děti mluvit o šikaně.

Díky tomu vznikla aplikace, která objasňuje, jak by učitelé a rodiče měli řešit šikanu. Vysvětluje krok za krokem, jak šikanu zvládat, nabízí virtuální pomoc při podezření na šikanu a podrobně vysvětluje, jak spolupracovat s dítětem, školou a rodiči. Jsou tak navzájem propojeni s terénními sociálními pracovníky s mládeží, mohou si promluvit a získat tak pomoc. Terénní sociální pracovník s mládeží nebo jiný odborník je provede celým procesem. Vyplní 12 otázek, aby bylo možné analyzovat závažnost a rozsah problému. Poté následuje postupný plán a vysvětlení, co se dítěti stalo. Jsou nabízeny základní rady k řešení problému. Nejsou uváděna ani jména ani osobní údaje, propojení je určeno pouze k tomu, aby bylo možné udělat analýzu a udělat si představu o závažnosti problému. Záměrem je, aby aplikaci nakonec používaly všechny věkové skupiny, ale mladí lidé ji (zatím) nepoužívají.

Domov mládeže a internát

Kvůli koronavirové pandemii jsme neměli přístup do školy. Ale měli jsme štěstí a mohli jsme navštívit domov mládeže a internát, kde studenti bydlí, ale opět kvůli koronaviru jsme nemohli absolvovat prohlídku. Příjemně jsme si ale popovídali s jedním z koordinátorů studentského komplexu.

Celkem jsou zde tři domovy mládeže a internát podobné tomu, co jsme viděli. Bydlí v nich asi 700 studentů z různých škol. Toto studentské bydlení je určeno především pro studenty, kteří bydlí daleko, často bydlí mimo město. Studenti jsou ve věku mezi 15 a 19 lety. V domově mládeže a internátu pracuje mnoho odborných pracovníků, je tam zaměstnáno 5 asistentů pedagogů, jako například poradci, psychologové a pedagogičtí pracovníci, kteří mladým lidem pomáhají. Ti jsou placeni školou a místní samosprávou. Škola a domov mládeže a internát mají dobré vztahy a vzájemně se informují. Mladí lidé se tak učí uklízet si pokoje a tím si osvojují dodržování denního řádu, aby dokázali žít samostatně. Je stanoven pevný řád, a to mladým lidem pomáhá. Mají přísný rozvrh, který musí dodržovat, pokud jde o úklid a vycházky. Nabízí se mnoho volnočasových aktivit, jako je sport a kreativní kroužky, například tvorba zpravodajů. Neustále je někdo k dispozici, 24 hodin denně, 7 dní v týdnu.

Cílem je dobře mládež vzdělávat a ukazovat jim, jak smysluplně trávit volný čas. Na začátku se koná úvodní seznamovací setkání, aby se navzájem poznali, které je vždy hravé, takže si téměř ani nevšimnou, že se učí a přitom oceňují přítomnost terénních sociálních pracovníků s mládeží a volnočasové aktivity, které jim nabízejí. Na vytváření programů spolupracují i další odborníci, například terénní sociální pracovníci s mládeží, služby pro mládež, lékaři atd.

Mají přísný rozvrh pro úklid a vycházky, což se liší podle věku. Rodiče je mohou navštěvovat, ale ne během pandemie covid-19 kvůli riziku nákazy.

Se studenty se probírá mnoho témat, například šikana a sociální média. Domov mládeže a internát v současnosti spolupracuje s terénními sociálními pracovníky s mládeží. Terénní sociální pracovníci s mládeží oslovují mladé lidi mimo a/nebo na chodbách domova mládeže a internátu. Existují specifická témata, která s mládeží probírají, například o drogách atd.

Koordinátorka, se kterou jsme mluvili, zde pracuje již 3 roky. Předtím pracovala v jiném domově mládeže. Mladí lidé jsou většinou velmi vytiženi studiem a různými dalšími aktivitami, ale i přesto někteří chodí do střediska mládeže. Domov mládeže a internát odkazuje mladé lidi do

Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež Klídek pokud vidí, že je to potřeba. Koordinátorka nám během rozhovoru řekla, že by bylo vhodné, aby terénní sociální pracovníci s mládeží byli k dispozici i večer, nejen do 18 hod. Je to z toho důvodu, že mládež často chodí do školy až do odpoledne. Také se svěřila, že mezi terénními sociálními pracovníky s mládeží jsou velké rozdíly a jejich fluktuace je vysoká, z čehož je zklamaná. Chtěla by mít větší jistotu, aby bylo možno vybudovat a udržet vztahy založené na důvěře.

Kdy jsou rozhovory mezi terénními sociálními pracovníky s mládeží a studenty ve škole úspěšné? Odpověď zní, že tehdy, když se student stále ptají a projevují zájem. Ve škole mají terénní sociální pracovníci s mládeží 6 až 8 kontaktů se studenty za hodinu. Často chodí stejní studenti každý týden, ale hlásí se i noví studenti. Ve škole jsou vyvěšeny plakáty s informací, kdy jsou terénní sociální pracovníci s mládeží přítomni. Často mají různá hlavní témata, se kterými pracují, například závislosti a šikana.

Bylo patrné, že terénní sociální pracovníci s mládeží jsou k dispozici pouze do 18 hod. Když jsme se na to ptali, terénní sociální pracovníci s mládeží uvedli, že je to proto, že chtějí stanovit hranici, aby si udrželi osobní život mimo práci. Mezi terénními sociálními pracovníky s mládeží, se kterými jsme mluvili, nepanovalo velké nadšení a také upozornili na vysokou fluktuaci terénních sociálních pracovníků s mládeží, přičemž naznačili, že vysoká fluktuace obvykle souvisí s pohlavím, protože ženy odcházejí na mateřskou dovolenou.

OSTATNÍ SLUŽBY

Kromě vzdělávání nabízí PROSTOR PRO mladým lidem řadu služeb.

- **Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Klídek** – mladí lidé jsou zde vítáni a je zde možné provozovat různé aktivity;
- **Terénní sociální práce s mládeží** – aktivity ve městě Hradec Králové a v příměstských oblastech v okolí města;
- **Probační program Právo pro každý den** – koučovací program pro mladé lidi, kteří se dostali do střetu se zákonem.

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Klídek

Komunikace s mladými lidmi má zásadní význam pro realizaci práce s mládeží, aby bylo možné zmapovat problémy. Dále přibližuje témata, se kterými se mladí lidé setkávají, například drogy a alkohol, sexualita, sociální media, šikana, škola atd. Síla tohoto preventivního přístupu, kdy jsou terénní sociální pracovníci s mládeží přítomni i v době, kdy vše probíhá dobře, spočívá v tom, že jsou k dispozici i v období, kdy se v životě mladého člověka objeví potíže.

Terénní sociální pracovníci s mládeží věnují mnoho času i přemýšlení mapování skupin mládeže. Kdo jsou členové jednotlivých skupin? Kde se nově přichozí mladí lidé zviditelňují a kde dochází k posunům? Mladí lidé se registrují pod přezdívkou, tyto údaje jsou zaznamenávány především proto, aby bylo možné určit příslušné rozpočty, vést evidenci vykonané práce a zjišťovat, jaký je dosah jejich práce. Terénní sociální pracovníci s mládeží se mezi mladými těší velké důvěře. Nevýhodou je, že

fluktuace terénních sociálních pracovníků s mládeží je vysoká, takže toto pouto mívá dočasný charakter.

Vstup do Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež Klídek je zdarma. Zjistili jsme, že v České republice existuje kromě bezplatné práce s mládeží také její placená forma. To by mohlo znamenat jasné rozdělení mezi vrstvami společnosti (bohatí/chudí), což následně ovlivňuje příležitosti mladého člověka na pracovním trhu. Úspěch totiž často nezáleží na tom, co znáte, ale koho znáte. Práce s mládeží má také nízkou prestiž, což se odráží v nízkých platech a tedy i vysoké fluktuaci.

Zastřešující organizace (ČAS) by udělala prospěšnou věc, kdyby ukazovala úspěchy a úspory v dlouhodobém horizontu, aby se veřejné mínění o práci s mládeží pozitivně měnilo. Cílem je pak přimět politiky, aby si uvědomili potřebu do ní investovat. Spolupráce se zahraničními organizacemi, jako je BV Jong, může zastřešující organizaci v tomto směru pomoci.

Terénní sociální práce/streetwork s mládeží

Na ulici se terénní sociální pracovníci s mládeží také snaží nadchnout mladé lidi pro různé aktivity nebo je přivést do nízkoprahového klubu pro děti a mládež (NZDM). Mladí lidé si rovněž mohou domluvit schůzku prostřednictvím chatování na sociálních médiích. Terénní sociální pracovník s mládeží se pak s nimi setká na určitém místě ve městě. Terénní sociální pracovníci s mládeží využívají k přesunu do města veřejnou dopravu a pak chodí pěšky.

Těchto cílů se organizaci daří dosahovat. Každý týden se koná schůzka týmu a během a po terénní práci se zaznamenává s kým, kde a o čem se hovořilo. Je dobře, že existuje program, na který lze odkázat, ale to není vždy nutné pro a zároveň NZDM není vhodné pro všechny mladé lidi.

Dlouhodobé kontakty na ulici přinášejí také přidanou hodnotu. Terénní sociální pracovníci s mládeží se mezi mládeží těší velké důvěře.

Je patrné, že administrativa, zaznamenávání kontaktů, zabere mnoho času. Hodně času by se ušetřilo tím, že by se zaznamenávalo pouze to, co vyčnívá a co stojí za zmínku. Přesun po městě na kole by také ušetřil čas a zefektivnil práci. Také jsme si všimli, že terénní sociální pracovníci s mládeží tráví s mladými lidmi dlouhou dobu. Pokud by to mládeži připadalo příliš dlouhé, tak by se mohli snažit kontaktům vyhýbat.

Probační program Právo pro každý den

Resocializační program ministerstva spravedlnosti je určen mladistvým pachatelům, kteří se dopustili méně závažných trestných činů. Tito mladí lidé jsou povinni docházet jako skupina do projektu práce s mládeží a ve 12 až 14 sezeních se interaktivní formou učit rozvíjet praktické dovednosti. Tyto praktické dovednosti jsou zaměřeny na řešení konfliktů, učení se kritickému myšlení a srozumitelnému vyjadřování, nahlížení na problém z více úhlů a učení se samostatnosti. To vše je zaměřeno na to, aby se mladistvý vyhnul trestné činnosti.

Při streetworku bylo závažnější, že jeden mladík, který se dříve takového projektu musel účastnit, nechtěl mít s terénními sociálními pracovníky s mládeží nic společného. Nebyl navázán vztah založený na důvěře, což je také obava vyplývající z tohoto projektu. Protože terénní sociální pracovníci s mládeží v tomto projektu zaujímají jinou roli než při své běžné práci, může to mít negativní vliv na budování vztahu založeného na důvěře³.

ZÁVĚRY

Hlavním tématem této studijní cesty byla spolupráce škol a streetwork. Navzdory počínající druhé vlně pandemie covid-19 měli nizozemští terénní sociální pracovníci s mládeží příležitost udělat si širokou představu o českých terénních sociálních službách pro mládež. Získaná ponaučení a doporučení jsou proto širší než jen původně předpokládaná spolupráce škol a streetwork.

³ Poznámka PROSTOR PRO: Jednalo se o neobvyklou situaci. Mladík dostal příkaz přijít do našeho klubu od sociální pracovnice městského úřadu. Měl strach, že by ho tato sociální pracovnice kritizovala za nedodržování dohody, protože k nám do klubu nechodil pravidelně. Sociální pracovníci z našeho týmu NEPRACUJÍ v probačním programu. Tento program využívá externí pracovníky.

Co nás zaujalo na studijní cestě do České republiky

Obecné informace:

- Pracovníci zůstávají na svých pozicích jen krátkou dobu, přibližně 2 – 4 roky.
- Pracovníci jsou velmi nadšení, ale nedokážou vybudovat know-how o své profesi.
- V České republice žijí dvě různé kultury: Češi a Romové. Terénní sociální pracovníci s mládeží se s romskou populací příliš nesetkávali.⁴
- Terénní sociální pracovníci s mládeží jsou převážně ženy.
- Terénní sociální pracovníci s mládeží pracují pouze do 18 hodin, nikoliv večer. Důvodem je převažující počet žen, otázky bezpečnosti a nízké platy.
- Terénní sociální pracovníci s mládeží si s většinou mladých lidí, s nimiž pracují, vybudovali dobrý vztah založený na důvěře.
- Mělo by se zvýšit povědomí o sociální práci, aby se terénní sociální práce / streetwork s mládeží stala skutečně respektovanou profesí.
- Pracovníci jsou nadšenci a s malými prostředky dosahují velkých úspěchů.

Problémy:

- Financování. To je opravdu velkým problémem. I pro běžnou práci je vždy nutné zajišťovat finanční prostředky, aby bylo možné pokračovat s jednotlivými případy. Fundraising je důležitou a nezbytnou součástí práce.
- Registrace: podle našeho názoru se příliš kontroluje přítomnost účastníků (záznamy), ale málo nebo vůbec se neevduje skutečná sociální práce, například jak intervence prospěla.

Získaná ponaučení

Příklady dobré praxe:

- Projekty pro děti nastupující na střední školy (přechod ze základní na střední školu).
- Pro cílovou skupinu 8 -15 let: projektová práce ve školách, většinou dvakrát ročně.
- Webové stránky a mobilní aplikace jsou, kromě jiných programů, skvělým způsobem, jak podpořit učitele i rodiče při řešení šikany.
- Přístup k mladistvým pachatelům představuje trvalou součást práce. Je to srovnatelné s nizozemským projektem HALT (*intervence HALT v Nizozemsku se provádí za účelem rychlého řešení drobných přestupků, jako je například vandalismus, krádeže (v obchodech), výtržnictví a záškoláctví, spáchaných mladými lidmi ve věku 12 až 18 let, s nutností absolvovat kurzy a někdy veřejně prospěšné práce.*). V České republice tedy dochází k větší integraci mezi prací s mládeží a aktivitami souvisejícími s probačním programem (projekt Halt).
- Využívání mobilního klubu pro dojíždění za hranice města a zajištění místa pro mládež.
- Mladí lidé uváděli, že s terénními sociálními pracovníky s mládeží mají velmi dobrý vztah založený na důvěře, popisovali ho jako velmi pozitivní.

⁴ Poznámka PROSTOR PRO: Z našeho pohledu máme pocit, že s romskou mládeží máme spoustu kontaktů, ale pracujeme s nimi hlavně formou streetworku. Do klubu docházejí jen zřídka.

Doporučení

- **Zodpovědnost za práci a s ní spojené finance je samozřejmostí.** V současné době není poměr mezi časem věnovaným administrativě/registraci a časem investovaným do cílové skupiny optimální. Snažte se přesvědčit zodpovědné osoby, abyste mohli zaznamenávat jen to, co je nezbytné. Zůstane tak více času na kontakt s cílovou skupinou nebo investici do jiných projektů.
- **Organizace je financována ze státních, obecních, krajských a soukromých zdrojů.** Státní rozpočet je přidělován pouze jednou za rok, což pro organizaci znamená velkou nejistotu. Předpokládáme, že takto to funguje pro mnoho organizací pracujících s mládeží, a proto je důležité, aby stát i politici věnovali pozornost dlouhodobějšímu investování do oblasti práce s mládeží. ČAS v tom možná může sehrát určitou roli.
- **Kromě nejistoty ve financování je finanční ohodnocení /mzda pro české terénní sociální pracovníci s mládeží velmi nízké.** Z tohoto důvodu je fluktuace vysoká a není možné vybudovat dlouhodobý vztah mezi terénními sociálními pracovníky s mládeží a mladými lidmi.⁵ Tomuto tématu je také třeba věnovat pozornost na národní nebo politické úrovni.
- **Investujte ještě více do zviditelnění.** Jediné, co všichni terénní sociální pracovníci s mládeží mají, je taška s logem organizace, ale nic dalšího rozpoznatelného je s organizací nespojuje. Investice do zviditelnění/uznání rovněž zvyšuje podporu.
- **Lze navázat více kontaktů s různými cílovými skupinami.** Například kontakty s romskou komunitou by se mohly zlepšit nebo by se například mohly pořádat večery s cílovými skupinami.
- **Terénní sociální pracovníci s mládeží pro pohyb ve městě používají veřejnou dopravu a pak chodí pěšky.** Pro úsporu času a rozšíření spádové oblasti by bylo vhodné pořídit jízdní kolo.
- **Kromě kontaktů s cílovou skupinou může být zajímavé investovat více do kontaktů například s místními obyvateli.** Tímto způsobem lze také zvýšit podporu organizace.
- **Práce terénních sociálních pracovníků s mládeží končí v 18 hodin.** Školy a partnerské organizace poukázaly na potřebu investovat do práce ve večerních hodinách.
 - **Registrace:** příliš se kontroluje přítomnost účastníků (záznamy), ale málo nebo vůbec se neevduje skutečná sociální práce, například to jak intervence prospěla.

⁵ Poznámka PROSTOR PRO: Toto také vnímáme jako výhodu, protože nechceme, aby naši klienti byli fixováni na konkrétní osobu, a stále při tom máme pocit, že s klienty dokážeme i během 2 nebo 3 let vytvořit vztah založený na důvěře. Snažíme se o to, aby klienti důvěřovali naší organizaci a službám.